

MURASZOMBAT ÉS VIDEKE

társadalmi és közgazdasági hetilap.

A „Vendvidéki Magyar Köznevelődési Egyesület” hiatalos közlönye.

== Megjelenik minden vasárnap ==

Előfizetési ár:

Egész évre 3 frt, félévre 1 frt 50 kr., egye szám 10 kr.
Eltérítési pénzek és reklamációk Kohn Mór könyv-nyomdájába küldendők.

Felölös szerkesztő:

SINKOVICH ELEK

Kiadó: A Vendvidéki Magyar Köznevelődési Egyesület.

Kéziratok, levelek s egyéb szerkesztőségi közlemények a lap szerkesztőségébe küldendők.

Hirdetési díj: 4 hasábos petisior egyszeri hirdetésnél 10 kr többszörli hirdetésnél soronként 6 kr. Bélyegdíj 30 kr. Nyilteir petisora 25 kr.

A muraszombati járási ipartestületi hitelszövetkezet.

Nemrég olvastuk e lap hasábjain azon örvendetes hírt, hogy a muraszombati járási ipartestületi előljáráóság tagjainak számára az egész járás községre kiterjedőleg az ipari hitelszövetkezetet megalakította.

Hogy szükség volt az ily szövetkezetnek a megalakítása, eléggé igazolja nemcsak a folyó évi április 30-án tartott alakuló közgyűlésnek lefolyása, hanem a tagoknak fokozatosabb érdeklődése, mit naponkint a szövetkezet iránt tanusitanak.

Iparosaink joggal remélhetik a szövetkezet védő támaszát, mert ezen korszakot alkotó intézmény lesz hivatva visszafejlődő iparunkat a véglmerüléstől megóvni s iparosainkat a lelkiismeretlen vagyon- és pénzhasználok körmei közül kiszabadítani s így a szabad iparnak, a szabad utat megnyitni.

A szövetkezetnek célja az, hogy a szövetkezet tagjainak kellő biztosíték mellett olcsó hitelt nyújtson s őket a pillanatnyi pénzzavarokból kiségitse.

A szövetkezetnek ezen kedvezményeiben csakis a szövetkezeti tagok részesülhetnek, még a nem tagok, ha mindjárt iparosok is,

semmiféle igényt vagy jogot nem formálhatnak.

Azért igyekezett a járási ipartestületi előljáráóság oda hatni, hogy az üzletreszek minél kisebb összegben állapíttassanak meg, (24 frt) hogy alkalom adassék még a legszegényebb iparosnak is tagjának lenni az ipari hitelszövetkezetnek.

Az ipari hitelszövetkezet mindenkr humanus feladatának fogja tekinteni, hogy segélynyújtása által az iparosok érdekeit előmozdítsa, az ipart félreeső vidékünkön fejlesztse és felvirágoztassa.

Habár szép és nemes is a szövetkezetnek ezen feladata, mégis némi aggodalommal tekintünk a bizonytalan jövőbe.

A mindennapi tapasztalatból tudjuk, hogy nem egyformán gondolkoznak az emberek, s így az iparosok sem.

Még a szövetkezet készséges segélynyújtása által az iparosokon segíteni iparkodik, könnyen bekövetkezhetik az az állapot, hogy iparosaink (tisztelet a kivételnek) vissza fognak élni a szövetkezet bizalmával s lehetetlenné fogják tenni annak áldásos működését.

Aggodalmunk azonban nem teljesen alaptalan. Mert lesznek iparosok, kik fel fogják használni ugyan, az alkalmat, ámbar saját vesztükre, a könnyű pénzszerzés-

nek forrásait s nem arra a célra fogják fordítani a pénzt, a mire kérték, hanem hát egy kis dinom-dánomra is csak kell valami. Könnyelmien el foglák tékozolni a kapott kölcsönöket s így nemhogy nem javítottak helyzetükön, hanem inkább sulyosbá tették azt. Azért mindenek előtt, mielőtt pénzt veszünk fel, le kell számolni magunkkal. S ha a szükség kívánja a kölcsön felvételét, úgy használjuk is fel azon célra, amelyre azt felvenni szándékoztunk, mert mindenki tudja, hogy a szövetkezet csak visszafizetés mellett s nem pedig hozomra ad kölcsönöket tagjainak.

Most pedig, midőn a muraszombati járási ipartestületi hitelszövetkezet működését megkezdi, alkalomszerűnek találjuk iparosainkat figyelmeztetni, hogy megfontolva járjanak el ügyeik elintézésében, nehogy akarva nem akarva áldozatul essenek a könnyű hitelszerzésnek s könnyelműségüknek.

Nem mondjuk azt, hogy a szövetkezet-hez ne forduljanak kölcsönökhért, sőt igyekezzék összes adósságait a szövetkezeti kölcsönökből fedezni, ne tartozzék a szövetkezetten kívül senkinek sem, mert csak úgy lesz szabad az ipar és szabad az iparos.

WILFINGER KÁROLY.

A „Muraszombat és Vidéke” társaja.

Tizenhat éves leányok.

Nem szeretem a tizenhat éves leányokat!

Nem azért nem szeretem, mintha nem volnának valamennyien bájosak és údek, vagy mintha nem volnának elragadóan kedvesek, hanem azért nem szeretem őket, mert minden foglalkozás között a gyermekértézet a leghálátlanabb.

S ki tagadná, hogy egy tizenhat éves leány még gyermek, ha mindjárt kitűnően végezte is el a felsőbb leányiskolát?

Pedig mihielyt elvégezte, nyomban bevezetik a világba. S ő szépnék látja azt a világot már az első pilanattban. Annnyira szépnék, hogy egyszerre akarván kélebre ölelni az egészet.

Mihelyt pedig a lány ölelni akar, már baj van. Nem kisebb a baj annál, hogy az a tizenhat éves leány már szerelmes. Igen! Szereti a világot. Szereti szízi szeméremmel, gyermekes hiszékenységgel, odaadón, forróan, igazán és szereti millió félszégével, hii ragyogásával együtt.

Már pedig nem tanácsos idegen emberbe szeretni. A világ meg, akárhogy szépiténem is a dolgát, teljesen idegen ember egy eléje toppanó tizen-

hat éves leány előtt. Idegen, mert csak a leányt mutatják be eredeti mivoltában a világnak, de viszont a világot csak előnyösebb oldalról megpillantva ajánlják az apró kisasszonyka kegyeibe.

Ezért nincs jól a földön elrendezve, hogy a tizenhat éves leányok mindjárt szeretnek és hogy legelőször a világot szeretik. Az igaz, hogy a világ is csálja meg őket legelőször, de ez nem képezhet enyhítő körülményt. Mentésük csak az lehet, hogy ez a szerelmük nem tartósabb a kezdő primadonna lámpalázánál, melyet már az első melegebb tavihar is elsöpör.

A világnak nevezett nagy komédiában olyanok a tizenhat éves leányok, mint a kezdő primadonnák. Örülnek a tapsnak, fogékonyak a habitúék udvarlásával szemben s nyomban hangolva vannak komoly szerelemre. De első szerelmük még egyre kísért, akár csak a ruár egyszer leküzdött lámpaláz.

Mikor a világ szerelem nem kísért, akkor valamelyik tánezosukba szeretnek bele a tizenhat éves leányok. Nem tudom ugyan elképzelni, hogy hogyan lehet egy olyan embert szeretni, aki tánczolni szokott, de azért ezt a szerelmet már komoly szerelemnek tekintem, mert hiszen akárhány házasságról tudnék beszélni, amely nem az égben, hanem a bálban kötöttet. Már pedig a házasságok komoly dolgok, ha végeredményükben nem a drámák, ha-

nem a vigjátékok, operettek, vagy éppen boházatok és vodvillek kasztjába sorakoznak is.

Valóban csak a házasságokat megillető komolyság gátolhatna meg abban, hogy a tizenhat éves leányoknak a második négyes vagy a soupercsárdás alatt megnyilatkozó szerelm ellen agítálják, ha egy 16 éves leány házasságot komolyan tudnám venni. De nem tehetem, mert egy tizenhat éves leány nem való még komoly szerelemre. Hiszen a szive alig fordul el a bábujától, amelyet — ha csak akkora kiadásban is, mint a kis ujjam — mindig gyöngédien vesz elő a hosszú szoknyája zsebéből valahányszor egyedül van. Bevezégeti azt a porcelán-bábut, reámosolyog a festett arczára s ha meglepik gyermekes szórakozása közepette, hát olyan zarabba jön, mint egy tizenkilenc éves leány, ha szemben találkozik a papájával, mikor valamelyik apailag kikoszarott imádójával sétál a korzón.

Aztán meg, ha a szivét kutatjuk egy tizenhat éves leányt, olyan az, mint a tavaszi verőfény. Tiszta, ragyogó. Poézisre, érzelmeire hangol, de erjét megtöri a legelső bárányfélő, nem marad belőle egyéb, mint a nálunk felhangolt érzélem, a bennünk fölkelte poézis. Ennek a poézisnek pedig csak a legtrikább esetekben marad meg a kaczagó lyrája, mert a poézis többnyire csak keserű szerelemről, csalódásról dalol. A tizenhat éves leány

Hazafias felhívás!

Az egészségügyi hatóságok, orvosi szakörök, sőt még a lakius világi is a természetes, tartalomdus savanyúvizet iránt egy idő óta a legnagyobb figyelemmel vannak. A Kárpát egylet* balneológiai osztálya, amelynek mindenféle állású emberek ezrei tagjai, a múlt évben hazafias s impozáns felhívást intézett az uralkodó egészségügyi körökhoz, amelynek hatása máris érezhető és reményünk van arra, hogy a legjobb siker fogja koronázni törekvéseit. Vajha! Ez a hangulatjeljes, hazafias felhívás azóta időkig elhangzott, amíg azt a tettek követték.

Ez a felhívás mindenek előt hangsúlyozza: 1. A hazai föld kincseit, amelyeknek arányos mennyiségű Európa egy országa sem mulja felül; ezeket a magyar nagy közönségnek hivatott részről azeme elő kell állítani különös tekintettel számtalan ásványvízre, különösen savanyú vizeinkre, amelyek már eddig előt is nemzeti itgok.

2. A hazai kut vállalatok fejlesztése folytán a temérék mennyiségben importált külföldi vizek (jelenen a cseh „Giesshübl”, „Kronorfi”, a stájer „Regedei”, „Radeini”, „Rohitschi”, „Gleichenbergi”, „János forrás” és mások) nem sokáig fognak az eddigi mód szerint Magyarországon dominálni.

Ha minden illetékes faktor ezt előesigti (mint a hatóságok, iparkamarák,*) orvosok, a sajtó, — különösen a szakorvosi — kereskedők, vendéglősök, elárúsítók és az intelligens, belátó közönség, akkor az eredmény nem maradhat el.

3. Ezáltal vizeinknek kitünő minőségineil fogva nt nyitattik meg a világpiazzra (miként a cseh és stájer vizeknek), amennyiben ez már most is kiterjedt módon meg nem történt volna. A világhírű magyar borokkal teljesen konkuráló képesek a magyar ásványvizek, különösen a savanyúvizek és e tekintetben nem is szorulunk a külföldi savanyúvizekre.

Ebben az értelemben Vasvármegye alispánja dr. Károlyi Antal ur a múlt évben követendő példányképpel felhívást bocsátott ki valamennyi főlgaóbiróhoz azzal, hogy saját hatáskörükben oda törekedjenek, hogy a hazai ásvány, — különösen savanyúvizek felsegélyezésére az illetékes egyéneket megnyerjék. Ezen nemes és hazafias felhívás alkalmával, dr. Károlyi Antal alispán urnak valószínűleg azon gondolat lebegett szeme előtt, hogy a magyar nagy közönség a külföldi forrásvizeket a hazaiaknál a legtrikább estekben tudja megkülönböztetni.

A Stájer határtól, kezdve egészen a Dunáig a „Petánzi Szechenyi forrás”, on kívül forgalomban vannak a „Mohai”, „Tarsai”, „Sósuti” és a „Németkeresztúri”, vizek. A többi számtalan ásványvíz a Duna balparti vidékéhez tartozik, ahol is a külföldi versenytől teljesen mentek maradnak. Egézően másképen áll ez Vas- és Zalamegyékben. A Stájer „Regedei”, a „Petánzi” kárára monopolizáló akkr annyira hihetetlen alacsony eszközökkel, amelyek leírása illuszoros volna és amelyek Németországban büntetés alá esnek. (Tiszteségtelen versenykereszt.) A cél, amelynek az eszközt szentesi-

*) A gráci kereskedelmi kamara nemrég egyik jelentésében azon megkülönböztetésnek adott kifejezést, hogy a magyarországi „Petánzi” még Grázig is elonyomul. Azt azonban elhallgatta, hogy Magyarország a Stájer vizektől el van árasztva.

tenie kellene, a rákövetkező jelentékeny áremelkedés, ha a megelőzött áremelés által a hazai vizek tönkre tétettek. A kezdete már meg van.

Ez a ráerősszakolt küzdelem a „Regedei” és Radeini vizeknek (amelyek most porosz kéz alatt egyesültek) már 17 éve tart. Most erősebb, mint valaha. Az egyes eseteket, már egyszer külön tárgyaltam, bizonyítékul, mely néhez Magyarországon önálló ipari és kereskedelmi vállalatokkal a berajzó külföld ellen eredményeül küzdeni, hacsak a hazai fogyasztó közönség kiemeltenül vasmarkok alra nem törekszik, hogy természetes tulajdonjogait megvédje és elvállik oly emberektől, akik szokva vannak Magyarországot fejös tehénnel tekinteni mindenféle jött-ment részére, akik markukba vetnek és hatalmas poczukokat simogatják, hogy magyar pénzben moghiztak és aztán megvetőleg tekintenek le a magyar „betyár”-ra, akit még, ha lehet, meg is rugnak.

Petánzi (Szechenyikut.) 1899. ápril havában.

Vogler József,
17 éve a saját felügyelete alatt levő
Petánzi kut tulajdonosa,
32 éve Virilita Zalavágyében.

Összehasonlítási táblázat.

10.000 részben a legértékesebb alkotásból van.			
Petánzi	Kronorfi	Giesshübl	Mohai
Magyarország	Csehszlovákia	Csehszlovákia	Magyarország
Szénsav 48.214	30.846	29.339	30.773
Széns. Natr. 30.594	8.873	8.430	0.441
„ Lithion 0.342	0.095	0.065	0.074
„ Magnesia 2.759	2.751	1.400	3.424
Chloronatrium 7.281		0.020	
	89.490	39.203	34.662

Helyi, vármegyei és vegyes hírek.

— Gróf Szechenyi Tivadár v. b. t. tanácsos, országgyűlési képviselőnk f. hó 26-án Felső-Lendvától Budapestre utazott.

— Erzsébet királyné első szobra. A zalamegyei Nyírád közönségben pünkösdi hétfőn leplezték le Erzsébet királyasszony szobrát, a vidékről odaszállított ezreke menő közönség jelenlétében. Ez volt az első szobra királynéunknak, melyet, magyar földön lepleztek. A szobrot, mely 88 cent magas és 120 kilogram nehéz, Tilgner akadémiái szobrász műfánta. A talpazattal együtt a szobor súlya ötven métermázs. A királyné alakja bronzból van készítve. Az alappal együtt a szobor 312 centiméter magas. A szobrot egy ligetben állították, melyet a királyné emlékére Erzsébet-ligetnek neveztek el.

— Uj anyakönyvvezető. A belügyminiszter a csendluki anyakönyvi körletbe Rozgonyi Antal segédjegyzőt anyakönyvvezető-helyettesé nevezte ki.

— Nyilvános köszönet. A muraszombati régi takarékpénztár az 1898. évi tiszta nyereséméből a főtörlesztésre új. ev. iskola szegény tanulóinak felkötésására 25 frtot volt szives adományozni. Fogadjon ezem takarékpénztár vezetősége ezen nemes, emberbaráti jócselekedetéről a segélyezett szegény gyermekek névben iskolaszéknél hálás köszönetet. Törtérszert, 1899. május hó 26.

Flisár János, tanító.

— Budavár bevételének évfordulója. A főváros polgársága kegyeletes módon s impozáns ünneppel meg Budavár bevételének ötvenedik évfordulóját. Ezren és ezren keresték fel a honvédszobrot s az ostromnál hősi halált hővédek sírjait, hogy letegyék azokra a megemlékezés, a háta, a kegyelet koszorúit. A gyűlékezés delután két órakor történt a Magyar Lovar-egylet előtt. Egymástán érkeztek meg a még élő hővédek, az egyetemi ifjúság, a fővárosi egyetlek küldöttai, az iparegyetlek. A menet, mely főliárum órakor indult el, impozáns képet nyújtott s a Muraszombaton, a Váczi-környet, Fördő-utczán már előt hatalmassá nőtt, hogy e széles utakon a közlekedés csaknem megakadt. Egy jó óraba telt, mire a honvédszoborhoz a menet megérkezett. Itt a budapesti polgári dalkör rázendítette a Hymnut, melyet a dalkörrel együtt énekeltek a nagyközönség is. Ezután a rendező bizottság elnöke, Klein Pál lépett az emelvényre s hatás-szöszeddél üdvözölte a még életben levő hővédeket, kik jelen voltak Budavár bevételénél. Szép beszédet mondott Barabás Béla orsz. képviselő, ki nagy hatással esztelte az ünnepe jelentőségét. Havas Jenő szavalt el Tompa Mihály „Uj Simeon” című költeményét. Az ünneppel a honvédszobornál Nagy Sándor szavaltával és Fényffy Kálmán beszédével ért véget, mire a nagyközönség a régi németvölgyi temetőbe vonult, hogy megkoszorúzza az elesett hővédek sírjait. A temetőben Visontai Soma orsz. képviselő tartott lelkes beszédet, Havas Jenő pedig Pósa Lajosnak „A honvéd sírjánál” című költeményét szavaltta el. A sir megkoszorúzásá után a dalárdák a „Szózat”-ot énekeltek. A szép ünneppel a legszébb rendben folyt le mindvégig.

— Eljegyzés. Titán István kis-zombati korcsmás f. hó 15-én eljegyezte Vratarics Iván kis-zombati földbirtokos és kaszágazda Franciska leányát. Tartós boldogságot kívánunk a köztendő frigyhez.

— A vas megyei állandó népravelesai bizottság f. hó 8-án tartotta ülését, melyen a magyar nyelv tanításáért való jutalmakért pályázó tanítókat kérvényeit intézte el. Ezáltal a községi és községi öri járásbeli idegen ajku iskolák tanítóin lévés a kérvényezhetes sorrendje, közülök 9-en nyújtottak be iskoláik megvizsgálattásáért folyamodványukat. Pályázatok: a barátmájori, német-szent-mihályi, podgorai, rendeki, rampódi, városzalónaki és újfalui iskolák tanítói; a két járásból tehát összesen csak 9-en, mely szám az idegen ajku iskolák számarányához képest igen csekélynek mondható. De nem is lesz ez másképp mindaddig, míg tiszta magyarajni tanítókat nem alkalmaznak ezeken a vidékeken; mert hogyan tanítsanak az olyan tanító magyarul, aki maga sem tud beszélni, sőt meg sem érti a magyar nyelvet... A magyarnyelv vizsgáló bizottság a jövő hó első napjaiban fogja ezen iskolákban megtenni látogatásait.

— Vasvárott vármegyeiuk tevékeny főispánjának kezdeményezésére kir. adóhivatal felállítására kilátás. E tárgyban a vármegyei közigazgatási bizottság felirattal intéz a pénzügyminiszterhez.

— Meglopta az a pját a. Pintarics József és ne je valamoni lakosokat szép meglepetés várta odahaza,

szive pedig — mihelyt elszott a báránnyfelhő — ujra ragyog, ujra dobog, de már nem nekünk és nem éretünk.

Nem volna igazam, ha azt akarnám bizonyítani, hogy a tizenhat éves zivék nem állandók a szerelemben, mert ellenkezőleg, nagyon is állandók. A szerelem — az megmarad, az ideálök változnak csupán.

S mégis megtörténik, hogy tizenhat éves leányok mennek férjhez. Ez olyan hiba, amely fölött én csak akkor csudálkozom, ha nem ismerem a férfiakat. De tudom rólok, hogy önzök ők valamennyien. Megszeretnek egy tizenhat éves leányt, feleségül veszik azért, hogy lecsokolják arcának úde hamvát, szüzi ajkának mézét; vagy csak egyedül hallgathassák édesen csendő kacagását, hogy bizonyos tegyék még csak alig kezdődő sejtésai felől és hogy — ennyi idyll után — egy tizenhat éves feleséggel szolgáltsák fel magunkat a megszokott hirtelen szöke kapucziernert.

Lehet, hogy az a cészo ebédutáni világos kapucziern igy sokkal édesebb, mintha a pénzér szerzőviroza, de ez még kevés ok arra, hogy egy tizenhat éves leányt kiragadjunk érte leányos ábrándjainak szinpompáz világából, amelyet neki sem meg nem örízhetünk sem vissza nem szereshetünk többé. Pedig az a tizenhat éves babafeleség, akármennyire felgölgaja is a férje, gyakran unatkozik. Ilyenkor mindig a leányábrándokon mereng s a gyerekasz-

zony férjeje mindenre gondol, csak arra nem, hogy a kis menyecske — merő unalomból — összehasonlításokat csinál, amelyek nem ritkán a leányábrándok javára ütnek ki. Igen, a tizenhat éves asszony visszavágik a leányóságába s megsirítja hűtlentül elhagyott porcellánbábuit, köztük különösen azt az egyet, a melyeknek még a kezeit is mozgatni lehetett.

Nem-e hallatlan önzés kell ahhoz, hogy házassággal korlátozzuk egy tizenhat éves leány vágyait, hogy elvegyük egy édes gyermektől a bábuit csak azért, mert meg van írva, hogy nem jó az embernek egyedül lenni?

S ezt az önzést, melyet a férfiak szépségteljes szerelmeinek hívnak, szerelmek tartják a tizenhat éves leányok is. Nem-e gyermekekben, édesen naiv ez a foltetés? Pedig ez a naiv hit a közvetlen oka annak, hogy a tizenhat éves leányok férjhez mennek.

Ha aztán a tizenhat éves nagysága férje éppen a kamaszkodás léha korát éli s valamelyik úres órájában úgy találja, hogy az a kis szöke griszette, akivel naponta szembe jön a korzón, csinosabb, ingerlőbb a feleségénél, — akkor nyomban unatkozik otthon, kiállhatatlannak találja az előbb még imádot angyalt, vizsgálja az ebédet, elengedi a delutáni kapucziernert és siet a korzóra, hogy találkozzék azzal a szözke griszettel. A férj vervele kiruzál, a tizenhat éves nagysága pedig a háttér-

ben — sir, mint sirt e előtt nehány hónapal, mikor az őcsesze betörte a hajás bábujának a koponyáját.

Nem szeretem ugyan a tizenhat éves leányokat, de azért mégis értek irántuk annyi melegséget, amennyi elkerülhetlenül szükségese ahhoz, hogy a férjhezmenetelből örjám őket. Hogy ezt a céloamat meg sem felejtettem, azt onnan tudom, hogy a tizenhat éves leányok is csak olyanok, mint a többiek, akik minden teóriát felednek, mihelyt megmozdul bennök a sziv. De mindogy! Én megtettem a kötelességemet, akár a mór, mehetnék is, akár a mór, ha nem akarnám még indokolni, hogy voltaképen és ezenkívül miért is nem szeretem hát a tizenhat éves leányokat.

Megmondom! Egyszer valamikor magam is szerettem egy tizenhat éves leányt. Nem is volt még egészen tizenhat esztendő, de azért nagyon tudott szerelni. Hiába mosolyognak, én voltam az első szerelme, mert még nem vezették be a világha.

Nagyon szeretttük egymást s mégis boldogtalan lett a szerelmünk leve. Mikor egészen tizenhat éves lett, váratlanul mászhoz ment nőül, pedig egy fél évvel azelőtt még együtt buktunk el a nagy szerelem miatt: — én az érettségi vizsgán, ő pedig a felsőbb leányiskolában.

Ez a régi eset az oka, hogy még ma is csak tizennyolcz évtől felfelé tudom szeretni a leányokat.

midőn f. hó 17-én Muraszombathól hazértek. Valaki elhajtotta tehénüket, ellopta tyúkjukat, élelmiszereket és egyéb apróságot mintegy 83 frt kárértékben. Csakhamar kiderült azonban, hogy a tettes senki más, mint Pintarics Józsefnek Jozefa nevű lánya, férjézet Zmaucs Ferencné halmosfői lakója, kinél a lopott holmit meg is találták. Most majd a járásbíróhoz előtt fog az enyém, tied, övé fogalmával megismerkedni, ha még eddig nem tudta.

— A zala-egerszög varázsdob. A Magyar Néprajzi Társaságnak f. hó 17-én Budapesten tartott gyűlésén dr. Sebestény Gyula, a társaság nagytudományú főtitkára, érdekes felolvasást tartott a magyar varázsdobról; előadta felolvasásában, hogy a magyarországi boszorkány-pörök régi átkáiban többször említenek egy dobót, amely mindig a vádlottak elkobzott varázszerekei között szerepel. Eddig azt hittük — írja, — hogy ennek, az ősi hitünk megvilágító adatként teljesen nyoma veszett. A felolvasónak azonban a regés énekek kutatása közben, sikerült egy ilyen dobót felfedeznie Zala-Egerszegen. Ezelfől 15—20 évvel kobozta el a városi hatóság a város elcsopott dobosától, aki a zala-egerszegi kuruszol-acsosnyoknak a város egyik dobját szokta varázsol-czelokra átvendeni. Ezt a dobót a városzaha padlásán találták meg és Sebestény megnyerte a Nemzeti Múzeum néprajzi osztálya számára. A dobra a varázsol-czelóira három fekete és három fehér kör van rajzolva. A körön belül ugyancsak színes borszemekkel helyeznek el. A varázsol-czelókat megmozduló borszemekkel állásból olvasta le az eredményeket.

— A szent esztendő. Az évszázad fordulását egyebek közt előjelenti egy pápai bulla, amelyet áldozó-csütrötökön olvastak föl a római templomban. Ez a bulla a jövőendő 1900-ik évi szent vagyis jubileári esztendőnek mondja ki. Az ünnepi év kihirdetésének egy egyházi pompával történt meg és a Szent-Péter-templomban kezdődött Külön szövegek állították föl a templomban nagy rácszatán kívül s oda ment föl Aquila biboros a vatikáni káptalan, az apostoli jegyző és más apostoli méltóságok kíséretében. Tengernyi nép állta körül a pulpust, ahonnan a biboros ünnepeles hangon mondta világgá a pápa rendelését. Maga a szent alya nem volt ott a misét is belső terembe hallgatta. Az első kihirdetés után Aquila biboros a pápai diákhözök után, a többiek mennyezetek alatt követték és sorra járták a Laterano, a San Paolo, a Santa Maria Maggiore és a többi templomokat. Mindeztől meg sokaság hallgatta meg a pápa üzenetét, mely ezzel világgá terjedt.

— Háromlábú borjú. Erdekes természeti furcsaság látott napvilágot Zala-Koppányban, Tollár József földműves istállójában. E furcsaság egy háromlábú borjú, melynek csak első lába van, de azért menni tud. A különös borjú egyébként egészen fejlett, egészséges állat s lehet reményes, hogy nemcsak a valamelyik vásári bődobán fogják megnézni a kíváncsi embereknek.

— Vörös kakas. F. hó 18-án délután 3 óra tájban tűzi láma remítette meg Ikld (Zalam.) község lakóit. Kigyuladt egy pajta, melyről a tűz rohamosan terjedt. Elégett 14 ház melléképületeivel együtt s azonkívül 9 gazdának pajtája. A kárvalottak közül sokan kinn a mezőn dolgoztak s mire hazértek, csak romok találtak, a rajtuk való ruhán kívül nem maradt egyébék.

Közgazdaság

Tapasztalatok a gabonatermelés terén.

Kultúrnövényeink között általánosságban a gabonafélék mint legénytelenebb növények ismertek, ezen körülmény azután a legtöbb gazdát arra indítja, hogy a gabonafélék termelése körül kövendő eljárással mint tördők s tisztán a természetre bizza annak sorsát. Mi sem természetesebb, hogy az a gazda, aki ezen eljárást követi, rengő arany kalászok helyett értéktelen gyomokat s ocsoat arat. A gabonát termelő gazdának tehát feladatát képezze az, hogy ismerje mindama tényezőket, melyek a termés eredményére befolyást gyakorolnak. E tényezőkről hosszu tapasztalat után a következőkben számolhatok: termeljünk olyan variatást, mely egyeb jó tulajdonságain kívül koránérő, mert minél korábbi érési a gabona, annál kevésbé vagyunk annak kitéve, hogy a gabona szorult szemű legyen. A termelésre jó minőségű talajt használjunk, mert az érés idejére ez is befolyást gyakorol. A tülköttöt agyaltalajok ugy mennyiség, mint minőség tekintetében rosszabb termést adnak, mint a közép-köttségűek, miért is azokat javításról kell gondoskodnunk. E javítás állhat az alagsórévlesben és a meszesedésben. Alagsórévles által a talaj fölösleges vízmennyiségét elvontatván a talajt légátjárhatóbbá, melegébbé s termőképesébbé tehetjük, a meszeszés pedig a talaj porhanyóságot s tevékenységét mozdtítja elő s mindezen hatások a korábbi érésben s ezzel a szebb és jobb termésben nyilvánulnak.

Óvatossá legyünk a szántás veghezvetteli módjánál s különösen annak mélységénél, mert tapasztalatból tudom, hogy a mély míveléssel az érést

késleltetem. Nem akarom azonban ezzel azt állítani, hogy a mély mívelés a gabonatermelésnél határozottan mellőzendő; sőt elleuközleg van rá eset, midőn a mély míveléssel jó eredményt érhetünk el, így pl. kötéttöbbed nedvesben, talajokon, amennyiben ezeknél a mély mívelések a talaj fizikai tulajdonságát javítjuk.

A trágyázás kérdése szintén fontos. Friss trágyában csak kivételesen nagyon sovány földbe vetünk gabonát, mert az istállótrágya organikus nitrogénje az érést késlelteti; ellenben a nitrogénus műtrágyák nem oly ártalmasak s különösen akkor, ha egyéb tápanyagok is bőven vannak a talajban. A foszfortrágya a legnagyobb figyelmet érdemel a műtrágyák között, mert nemcsak az érést mozdtítja elő, hanem a termés mennyiségét is emeli s ezért különösen oly földekön, hol istállótrágyát használhatunk, ajánlatos annak alkalmazása az istállótrágya hibáinak elleuolyszására.

Mire ügyeljünk a vetésforgó berendezésénél.

Az oszkerü gazdálkodásnak egyik főfeltétele az, hogy a termelés szervezésénél bizonyos tervszereztet kövessünk, mer a kultúrnövények természete, igénye, kívánalma más és más. Olyan gazdálkodási tervet kell tehát készítenünk, a melyben ezen különböző igények kielégítést nyerne. Ezen gazdálkodási terv a növénytermelési ág szervezésére ép ugy vonatkozik, mint az állattartásra, sőt mintán a gazdálkodás tulajdonképeni alapját a növénytermelés képezi, ezen utóbbi előbb méltatandó.

A növénytermelési ág szervezésénél tisztában lévén a termelőndő növények minőségével és azok arányával, a vetésforgó berendezésénél a következőkre kell ügyelni:

1. miután a legtöbb gazdaságban az ősi gabonafélék termelésére helyezik a súlyt, az ősi gabonafélék pedig nagy igényű növények, ezeknek oly helyet kell juttatni a vetésforgóban, hogy igényük tökéletesen kielégíthessék. Előveteménye vagy egy takarmány-növény pl. lőhere, zabosbikkony vagy pedig egy korai kapásnövény, vagy végül veték ugarba. Jó helyet fog találni az ősi gabona ezen növények után azért, mert ideje-korán kerülnek le a talajról s így módunkban áll a földet az ősi gabona alá kellően előkészíteni, de másrészt jól helye lesz azért is, mert az említett növények a rendszerint istállótrágyát használják, a föld tehát jó állapotban marad vissza s valamely foszfordus műtrágya alkalmazása által a gabonafélék termését is előbuztás mellett megkésztérlehetjük. Műtrágya alkalmazása esetén a superfoszfátot a vetésztánál előtt adjuk, kath. holdanként 150 kg. mennyiségben.

2. tavaszi gabona előveteményként kapás növényt fogunk használni, mint pl. trágyázott takarmány-répat, burgonyát, vagy kukoricát.

3. A takarmány és kapás növényeket pedig gabonafélék után fogjuk termelni.

4. A közvetlen istállótrágyázást elsősorban a takarmánynövényeknek majd a kapás és ipari növényeknél alkalmazzuk. Takarmánynövényeknél azért, mert minél több tápanyagot talál a takarmány a földben, annál szebben, erőteljesebben fejlődik, annál nagyobb termést ad s minél nagyobb a termés, annál több állatot tarthatunk, minél több az állat, annál több lesz a trágya s így annál többet hordhatván ki szántóföldünkre, egyéb növények termését is növeljük. Kapás és ipari növényeknél pedig azért kell trágyát használnunk, mert azoknak termelése a mai viszonyok között csak akkor fizeti ki magát, ha nagyon bő termést adnak; a bő termést pedig csakis trágyázással idézhetjük elő s ez okból e növényeknél elegendő istállótrágya hiánya esetén a műtrágyákat feltétlenül kell alkalmazni, mert csakis e két trágyának együttes alkalmazása képes jövedelmező termést előállítani.

Végül 5. ügyelnünk kell arra, hogy a föld megmunkálását a különböző növényeknél ideje-korán végezzük el s különösen arra, hogy tavaszi vetemény alá a szántás még ősszel legyen eszközölhető.

A triesti általános biztosító társulat (Assicurazioni Generali) f. é. április 18-án tartott 67-ik közgyűlésen terjesztette be az 1898. évi mérlegét. A jelentés különösen kiemeli, hogy Hegedüs Sándor igazgató-tanácsos ur kereskedelmi miniszterre történt kivételése folytán az intézet igazgatóságát illetett, mely körülményről az igazgatóság a közgyűlés alkalmával következőképen emlékezik meg:

„Tisztelt Urak! Engedjék meg, hogy jelentésünk első helyén, rokonszenűnknek álljunk glénk kifejezését azon nagybecsült férfin iránt, ki ő fősége kegyéből megbízást nyert a magyar kereskedelmi miniszter magas és díszes állásának elfoglalására. Hegedüs Sándor rendkívüli tehetsége így teljes mértékben nyírt elismerést és midőn ez örvendtes tényt Önökkel egyetemben őszinte megelégedéssel üdvözöljük, mélyen fájjaljuk egyuttal azon vesztéseget, mely ezáltal intézetünre hárul, mert társaságunk kénytelen lemondani ezen férfin közreműködéséről, ki öt 16 éven át felette buzgó és becses támogatásban részesített. Kérjük szives felhatalmazásokat arra nézve, hogy az itt kifejezett érzelmeinkről ez évi közgyűlésünk jegyzőkönyvében megemlékezhessünk.”

Az elnöknek fekvő jelentésből látnék, hogy az 1898. december 31-én érvényben volt életbiztosítási tőke összegek

440.927.917 korona 22 fillért tettek ki és az év folyamán bevett díjak 19.100.562 korona 14 fillért raktak. Az életbiztosítási osztály díjtartaléka 8.641.165 korona 59 fillérrel 110.461.582 korona 60 fillérrel emelkedett.

A tiz- és szállítvány-biztosítási ágában a díj és illeték bevétel 27.185.669 korona 94 fillér volt, miből 11.872.590 korona 78 fillér viszontbiztosításra fordítottat, ugy, hogy a tizta díjbevétel 15.763.139 korona 16 fillér rugott, mely összegeből 12.490.288 korona 14 fillér mint díjtalék minduna telerfől menten, a jövő évre vitetett át. A jövő években esedékesse való díjtöltevények összege 175.674.670 korona 21 fillér.

Károékert a társaság 1898-ban 26.527.284 korona 40 fillért folyósított. Ehhez hozzáadva az ébbi években teljesített káriztetéseket, a társaság alapítási óta kár fejében 633.188.520 korona 86 fillérnyi igény tekintélyt összegeget fizetett ki. Ezen a káriztetési összegeből hazakra 118.390.059 korona 49 fillér esik, mely összeget a társaság 175.585 káriztetesen fizette ki.

A nyereség tartalékok közül, melyek összesen 14.985.029 korona 98 fillér rugnak, különösen kiemelendők az alap-szabályozott nyereségtartalék, mely 5.290.000 koronát tesz ki, az értékpapírok árfolyamán adózásra alakított tartalék mely az 1.694.315 korona 04 fillér külön tartalék, ugyintéren az évi nyereségből kihalított 903.418 korona 70 fillérrel 9.575.029 korona 98 fillérrel emeltetett fel; továbbá felmentendő meg egy 560.000 koronát kitevő külön alap, melynek az a rendeltetése, hogy az életbiztosítási osztályban a kamatláb esetleg csökkenését kiegészítse.

A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek elősragu értékekben vannak elhelyezve, az ideál átutalások folytán 143.644.610 korona 28 fillérrel 153.073.167 kor. 61 fillérrel emelkedte. melyek következőleg vannak elhelyezve: 1. Ingatlanok és jelzálog követelések 25.495.680 kor. 45 fl. 2. Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök 13.126.433 kor. 54 fl. 3. Letéteményezett értékpapírokra adott kölcsönök 1.692.124 kor. 22 fillér 4. Értékpapírok 100.494.915 kor. 65 fillér 5. Tárza váltók 711.252 kor. 6. A részvényesek biztosított adóseleve, 7.350.000 korona 7. Bankoknál levő rendelkezésre álló követelések, készpénz és az intézet követeleke, a hitelezők követeléseinek levonásával 4.202.761 kor. 75 fillér összesen 153.073.167 korona 61 fillér. Ezen értékekbeől 43 millió korona magyar értékre esik.

Nyilváltó

*) Az e rovat alatti közl. nem vállal fel a szerk.

Nyilatkozat.

A „Muraszombat és Vidéke” folyó évi május hó 21-én megjelent 21-ik számában a „Helyi, vármegyei és vegyes hírek” rovatában „Sirva vigad — a stájer is” cím alatt megjelent közleményre vonatkozólag kijelentem, hogy az abban foglaltak a valósággnak meg nem felelnek. Arra kérem a nagyközönséget, hogy tartsa függőben véleményét addig, míg a bíróság előtt bebizonyíthatom, hogy egy krajczárral sem fizetett nálam a stájer tyúkzás többet, mint a mennyi engem jogosan megilletett. Prosznyákfa, 1899. május 26-án.

Mayer Ignác,
vendéglős.

Radein vizgyógyító intézet

(Regede mellett) Stájerországban.

Pósta-, távrida- és vasuti állomás.

Források: főforrás, „radeini savanyúforrás”, uj-forrás és négy vastartalnu forrás.

Ivó- és fürdési gyógynevek alkalmazása: vasas fürdő, savanyúvíz-fürdő, vizgyógymód, gőz- vagy izasztó kamrával, Maszás, Kefir, valamint jeli és sarví gyógykezelés.

Fürdőidény: Májusjót—szeptemberig.

Éghajlata: enyhe és egészséges, levegője tiszta pormentes. Környékén gyárak nincsenek.

Fürdőorvos: dr. Guschenthal Rogner V. sebész, ki Bécsben mint assistens működött.

A

radeini savanyúvízforrás.

A legértelmezhetőbb nátron-lithionforrás. Az összes ugynevezett lithion-források közt alig tartalmaz egyik is annyit

lithion

mint a radeini savanyúvíz-forrás. Gyógyító hatása pártalan különösen **köszvényhólyag- és vesébántalmaknál**, nemkülönbön gyomor-bajok és a légzőszervek hurutainál.

Rendkívül tartalomsdu természetes szénsavban, emellegfogja pompás pezsgő kintő asztali vizül is szolgál.

Ennek közvetlenebb minden irányban való **szállítást** valamint **prospektusk** ingyen a **bermárat** **szétküldését** eszközi a

fürdő-igazgatósg.

Triesti általános biztosító-társulat.

KIADÁS

ASSICURAZIONI GENERALI. Nyereség- és veszteség számla az A. mérleghez. Előmi-biztosítási ág (1898).

BEVÉTEL

Table with columns for 'korona', 'fil', 'korona', 'fil', 'C', 'korona', 'fil', 'korona', 'fil'. Rows include categories like 'I. Kárbiztosítások', 'II. Üzleti kiadások', 'III. Leírások és egyéb kiadások', 'IV. Tartalékok', 'V. A biztosítási alapok állása', 'VI. Évi üzleti nyereség'.

Nyereség- és veszteség számla a B. mérleghez. Életbiztosítási ág (1898)

Table with columns for 'korona', 'fil', 'korona', 'fil', 'C', 'korona', 'fil', 'korona', 'fil'. Rows include categories like 'I. Előadás biztosítások és járadékok felvétele', 'II. Üzleti kiadások', 'III. Leírások és egyéb kiadások', 'IV. Tartalékok', 'V. A biztosítási alapok állása', 'VI. Évi üzleti nyereség'.

VAGYON Az ASSICURAZIONI GENERALI vagyonállása 1898. december 31-én. TEHER

Table with columns for 'Folyó szám', 'A tétel neve', 'A', 'B', 'Összesen', 'Folyó szám', 'A tétel neve', 'A', 'B', 'Összesen'. Rows list various assets and liabilities such as 'A részvényesek adósságei', 'Ingatlan bírlak', 'Kölcsönök', 'Készpénz-kezelés', 'Maradvány a biztosítási társaságtól'.

Bosso József, Besso M., Dr. Bozza Camillo, Costi János J. H., Dr. Levi J., Gróf Papadopol Miklós, Romanin Jacur Manó, Segré V., Vivante Fortunat. A vezérigazgató: Ricchetti Odón.

Bővebb zárszámadási jelentések az alanti ügynökkégnél kaphatók. Ugyanott felvilágosítások a legnagyobb készséggel adtnak és élet-, tűz- és baleset elleni biztosítások az Első o. ált. baleset elleni biztosító-társaság számára a legelőnyösebb feltételek és legolcsóbb díjak mellett fogadtatnak el.

Hauser Károly.